

ad-avane!

Cuadernos españoles
de cultura idista

Ofical organo dil
Hispan Ido-Societo

Numero 38
Decembro 2023

*Madrid, sideyo dil IDO-Konfero 2024
22-ma / 25-ma di agosto*

Julio - Decembro

2023 : 2

Indexo

- P. 03 **Asociuri e renkontri, ka nur per komputeri?**
- P. 06 **Katharina 2-ma la Grandino, maxim povoza suvereno di Rusia.**
- P. 10 **Sexuo, pekunio, lingui.**
- P. 11 **La propozo por adoptar Ido kom ofical linguo en europana stato en la yaro 1918.**
- P. 16 **Idala niuzi en Hispania.**
- P. 20 **Kouto Mixta, anciena "stato" inter Hispania e Portugal.**
- P. 23 **L'altra idala dicionario.**
- P. 24 **Kartuno: "La Fosilo".**
- P. 30 **Rakonto: "L'ultima impulso".**
- P. 32 **Lasta libri en Ido-linguo**
- P. 33 **Gramatikala pagino: *Hablemos de cómo indicar los lugares.***
- P. 37 **Humuro.**
- P. 38 **Nia pioniri: *Camilo Palmeiro Fernández, la galisiana docisto.***
- P. 40 **Ni parolez pri *PLUVAR.***
- P. 41 **Hispana literaturo**
- P. 45 **Bon appetit !**
- P. 47 **Vortala distraktilo**
- P. 48 **Solvuri dil pasinta numero.**
- P. 49 **Vortala rombo.**

Fundada en la año 1927 para la propaganda de la lengua internacional IDO.

Editas: HISPANA IDO-SOCIETO
Redaktero: José Mª Rodríguez

Apartado de Correos 3142
E-14080 Córdoba
España - Hispania

idosocietohispana@hotmail.com

Kunlaboras:

Antonio Martínez
Günter Schlemminger
Pilar Gómez Movellán

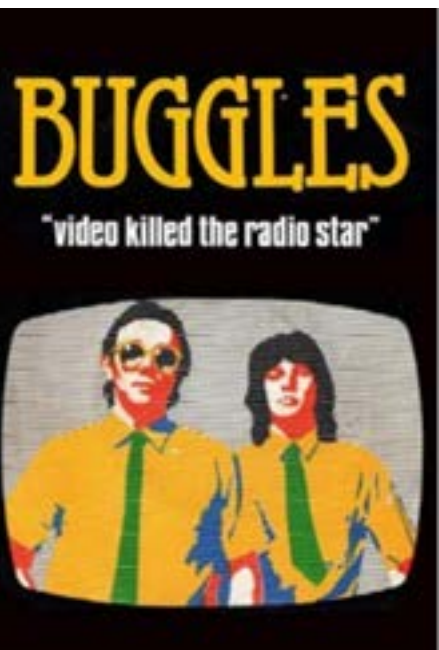

Asociuri e renkontri, ka nur per komputeri?

Onu asertas ofte ke l'ekonomiala krizi, qui plu o mi-intense domajas la mondo depos la yaro 2008, esas la precipua motivo dil mala periodi qui vivas nun-tempe asociuri en nia socii. Talmaniere, forsan l'ekonomio, komprende la mala ekonomio, esis la kauzo pro ke ni ja ne abonas revui, parto-prenas asociuri od asistas renkontri. Do, esar membro di grupi por developar projeti povas esar konsiderata kom perdo di tempo e pekunio. Forsan, ico es mi-certa, tale, en Hispania, antee grand ed importanta asociuro, kom Greenpeace, mustis cesar sua kontrati kun preske 20 laboristi, pro la drastika diminuto dil asociani. E se ico eventas en asociuro, qua nur en Hispania havas preske 100.000 membri, ni pensez quo povas eventar en mikra o mikrega grupi kun apene deko de personi.

Tamen, altri opinionas ke ta afero ne havas ekonomiala kauzo, kontree multi enkulpas interreto e l'importanta rolo quan lu pleas en nia socio. Co esas, individualismo plugrandigas su, pro ke ni havas la tota mondo en nia komputero. Per l'informatikala aparati ni povas lernar, kontaktar, parolar e relatar kun altra personi, sen la neceseso di partoprenar en asociuri o grupi, o mem asistar konferi. Quale la kansono dil britaniana muzikala grupo *Buggles* dil 8-ma yardeko "*Video killed the radio star*", ni povus dicar hodie "*Interreto ocidis l'asociurala vivo*".

Do, pro quo asistar renkontri o partoprenar grupi, kande onu povas facar same, e plu komfortoze, per nia komputero?

Dum la 80-ma yari *Buggles* asertis ke video ocidis la stelo dil radio-programi.

Ico esas speciale importanta en mikra movimento, kom l'Idala Lore, onu povus questionar su ipsa, pro quo abonar mikra grupo se onu povas uzar l'internaciona linguo per interreto? Pro quo onu devas asistar konferi, se ni omna povas aranjar renkontri sur skreno?

Yes, advere e felice, singla-semana renkontri sucesoze ja eventas en interreto, ed ibe ni povas uzar nia belsona linguo. Ma, asociuri e konferi ank esas grava por nia movimento, nam esas importanta konocar su persone e deliberar, debatar e mem diskutar inter-vide. Nia movimento bezonas personal kontakti, do, voyaji e viziti esas perfekta komplementi por la interretala kontakti qui ofte eventas.

Interretala ed asistanta renkontri, amba esas importanta por l'idala movimento

Do, l'idala konferi esas esenca por certigar la futuro di nia internaciona linguo e movimento, e pro co, vi omna esas invitata asistar e partoprenar la venonta ido-konfero, qua eventos en Madrid ye la fino dil monato agosto. Ibe, vi povos parolar, ridar, debatar, diskutar... en nia linguo, qua anke pov esar uzata kom turismala skopi, pro ke dum la konvero eventos turisma viziti aden monumenti e muzeo en Madrid, ed anke en proxima urbeto.

Revar pri konfero ube partoprenus duadeko de personi esas co: revo, ma kelkafoye revu realeskas. Ka ni povus egalesar ta konfero eventinta en Colmar (Francia) dil yaro 1950, l'unesma pos la duesma mondala milito? Pro quo ne!

Tale, ni dezirus iterar ta fotografuro, kande partoprenis triadeko de personi, ma komprenende nun tot-kolore, ne blanka-nigre.

Partoprenanti en la Ido-konfero di Colmar (Francia) en la yaro 1950

Do, ne hezitez pri vua asisto al Ido-konfero en Madrid. Sur la pagini 16-19-ma Vu trovos interesant informi pri la renkontro. Komprenende, se Vu havas plusa questioni, Vu povas rekte kontaktar kun idosocietohispana@hotmail.com

Ultre, se ni parolas pri la preco dil rezideyo, ni pensas ke ni serchis e trovis apta loko, komfortoza e chipa. Lore, Vu trovos nul exkuzo por ne asistar la venonta konfero, e savez ke:

Madrid vartas Tu!

Katharina 2-ma la Grandino, *maxim povoza suvereno di Rusia*

Katharina Alekséievna Románova
1729 - 1796

La genitori di Katharina, princo Christian von Anhalt-Zerbst e Johanna Elisabeth von Holstein-Gottorp esas pos la parturo en 1729 deceptata pro ke la long-tempe dezirata unesma filio esis filiino. Ulte to la filiino ne esas tre bela. Ma la mikra Sophie esas exterordinare inteligenta e savo-deziranta. Ca atributi atencigis anke carino Elisabeth de Rusia relate la Germana princino de la domicilio Anhalt-Zerbst.

El serchas muliero por lua nevulo Peter, la sucedero en la trono. La carino invitas Sophie ed elua matro en 1744 por venar a Peterburg. Ja balde on konkordeskas, ke Peter mariajez su kun Sophie. Pro to el mustas konvertar al ortodoxa kredo. El aceptas la nomo Katharina. En agosto 1743 on konkluzas la mariajo.

La mariajo ne esas fortuneza. Peter esas karaktere ne-matura ed ebri-esema. La paro havas poka komunaji. Peter havas multa konkubini, anke Katharina konsolacas su per amoranti. Pos du aborti tandem naskas la dezirata prima filiulo Paul. On murmuras, ke Peter ne esas la vera patro di la filiulo. Quoniam la paro sempre separas su, amiki di Katharina timis, ke Peter repudios sua spozino, kande il acensos la trono pos la morto di lua onklino, la carino Elisabeth. Kande en januaro 1762 Elisabeth mortas, la situeso akutigis su.

La nova caro Peter III. favoras proximeskar a Prusia, inicias cirkonspekte unesma reformi e fakte sekularigas ekleziala posedaji. Tale il formacas enemikeso che la povoza nobelaro, e ja balde formacesas ula

konspiro kontre la ne-amata regnanto. Kande Peter III. ye la 14-a di junio 1762 imperas la arestado di Katharino e retracts su kun konkubino a kasteleto proxim Peterburg, la konspiranti aktiveskas Ye la 28-a di junio Peter arestesas da kelka oficiri, Katharina proklamesas kom regnantino da la klerikalo e la imperiestala guardo en St. Peterburg. Ye la 17-a di julio 1762 Peter III. esas asasinata e Katharina ye la 12-a di septembro en Moskva oficale kronizata kom carino di Rusia.

Katharina ed elua spozo, caro Petrus la 3-ma

Tekniko, ekonomio, socio ed administrado di Rusia dum la 18-a yarcento standas anko-re en la mez-epoko. Katharina, imprimita da la lumizado, volas ad-dukta lua gigantala imperio a la progresala Euro-pana normi. En 1763 el invitas rurani ek Germania, por ke li kultivez la fertila teritorii ye la sudala Volga. Cirkume 30 000 en-migranti, precipue ek Hes-sia, Palatenio ed Alzacia abasas en ula klozita teritorio en Rusia.

Por ganar tra-regardo pri la agronomiala posiblaji di Rusia, el imperas en 1765 mezurar la lando ed aplikar kadastrado. Ma precipue la nobela granda proprieteri rurala refuzas la kadastrado e pro to hezitas la mezurado di la Rusa fundo e sulo. Katharina savas, ke la nobelaro esas importanta kolono di lua autoritato. Pro to el konfuzeskas. Unesme el reflektas, quale on povas abrogar la serfeso di la rurani, ma altre el savas, ke la nobelaro nultempe konsentus abolisar la serfeso. Do el decidas favore la nobelaro e kontre la abrogo di la serfeso. La rurani respondas per serio di sedicii. La rurana duktisto Pugatchov en 1775 mem sucesas minacar Moskva per sua bando.

A la koncepto di Katharina apartenas anke sociala chanji. En 1764 el fondas l'unesma domo por trovita infanti. Ibe orfani developos su ad obedianta, diligenta e diciplinata submisiti di la carino. En la yaro

1786 el fondas prima-skoli segun Habsburgana modelo por reduktar la nombro dil iliterati. Nova esas, ke anke yunini darfas frequentar ta skoli. El fondas nombroza akademii por elevar la agronomio e l'industrio di Rusia adsur westala nivelo. Dum elua regno acensas la nombro di manufakturi en Rusia de 900 a 3100. Multa projekti di la carino esas bone intencata, ma ofte nur disfacile exekutar. Malgre to Rusia experiencias sub elua regno ula extensita moderniganta salto, qua ante omno pozitive influas la povo-politikala stando di la gigantala imperio.

Katharina ed elua amoranto Gregorius Potemkin

Katharina esforcas facar de Rusia ula Europana granda povo. Dum la Bavariana hered-ordino-milito 1778/79 el demonstros ca povo e pacifas inter Prusia ed Austria, qui milito-pronte opozas su. Ulte to el durigas l'expanso-politiko di caro Peter. Per longa militi kontre la Turkani el extensas lua suverenala teritorio. En 1770 Rusa navaro segl-iras de la Baltiko tra la Atlantiko a la Medioteraneo e vinkas la Turkana navaro. En 1783 la Rusi konquestas la peninsulo Krimea e pro to havas libera aceso a la Nigra Maro. Per milito kontre Suedia Katharina povas impedir la perdo di la Rusa teritorii ye la Baltiko.

Pos la morto di lua spozulo Katharina ne plus mariajas su. Ma la carino havas nombroza amoranti, qui esas maxim ofte ek la serii dil oficiri ed esas okazionale lua politikala konsilanti. La maxim importanta inter li esas Grigori Alexandrowich Potemkin, qua en 1774 aquiras la favoro di la carino. La amoral relato duras dum 15 yari. Cirkum 21 amoranti di la carino esas notora nomale.

En 1767 parto di la Rusa nobelaro volas honorizar la carino per la sur-nomo „la Granda“. Ma la carino refuzas per la motivizo, ke la futura generacioni judikos pri to, kad apartenas a lu legitime ca titulo.

Ke la prezenta granda povi di Europa agnoskas la regnantino kom serioza, demonstras la partopreno ye la Polana partigado. Kande Polonia ye la fino di la 18-a yarcento divenas sen-signifika povo-politikale. De 1795 Prusia, Austria e Rusia partigis la lando inter li. En 1795 Polonia des-aparas de la politikala mapo di Europa. Pro la Polona partigi ye la fino di la regno di Katharina Rusia havas frontiери kun Prusia ed Austria. ed extensas sua autoritato til Estmezo-Europa.

Kande en 1796 Katharina en St. Peterburg mortas, la posa mondo konsesas ad elu fakte la titulo „la Granda“ e per to facas homajo a ca marvelatra muliero ed Europana suverenino.

Autoro ne konocata

(gs)

**Kunlaborez en la difuzado dil
internaciona linguo IDO**

IDO-konfero en Madrid (Hispania)
22/25ma di agosto 2024
idosocietohispana@hotmail.com

Sexuo, pekunio, lingui

da Pilar Gómez Movellán

Ne nur barbara e kruela homi, ma ank altra plu pacoza populi, konstruktis landi, tamen omni havis pekunia e sexuala sistemi, ma kun diferanta lingui. Idiomi diversa qui esas la bazo di brutala ekonomiala sistemi.

Anke tre diferanta pekunia klasi mantenas la sexuala prostitucado, ibe multa mulieri, preske omni di desfavoroza klasi, esas quale objekti qui devas suportar sexuala violento kambie di pekunio. Nuntempe, nia teknologia mondo, vice plubonigar ca situaciono, duras mantenar ol kun aroganta dominacado.

La sexuala merkati, kun altra di drogi, armi ed enmigranti, favoras granda pekunia richeso por kelka grupi. Ma, qualmaniere onu povas docar e vivar segun etikala valori pri egaleso en ca cirkonstanci? Co ne esas posibla.

Amoro falas profunde vundita, se onu konvertas sexuo aden merkato simila al altra produkti. En kelka europana landi, exemple Germania e Nederlando, ne-kredeble ancor onu protektas ca merkato; fortuneoze, che altri, kom Francia, onu konsideras delikto agar kom proxeneto o facar ca violenta agi kongre mulieri, nam prostitucado provokas maladi e dolori. De hike me volas kriar:

Ad-avane til la fino di violenteso e dil sexuala mercanti!

Ad-avane til la fino di socio ube mankas la etikala koncio di egaleso!

Ad-avane en la vivo!

Mulieri kom aquirebla merkatala objekti che la reda quartero en Amsterdam (Nederlando)

La propozo por adoptar IDO kom ofical linguo en europana stato en la yaro 1918

En la komenco dil 20-ma yarcento l'Austriana Hungara Imperio esis quale granda kaldiero, ube boliis 17 nacioni. Omna li kun diferanta lingui, religii e mem alfabeti. Nur la harda povo dil imperiestro en la chefurbo Viena atingis unionar omna populi.

En la yaro 1906 kelka politikisti, cirkum la rumaniana Aurel Popovici, propozis federigar l'imperio e fondar la Unionita Stati dil Grand Austria. Un ek la precipua skopi de ta ideo esis evitar la deziri di ne-dependenso dil populi qui formis l'imperio. Segun la propozo da Popovici l'imperio dividus su en 15 stati, sur singla ek li habitus propra nacionala grupo kun linguala e kulturala identa karakteruri, *kun la skopo ke nul ek li sentos su minacata, obstruktata od ofensata en sua nacional vivo, en sua privata developo, en sua nacional fiereso, unuvorte, en sua formo sentar e vivar*, segun vorti da Popovici ipsa.

Tamen ti, qui unesma-momente opozis su kontre ta ideo esis la hungariani, nam kom rezulto dil propozo da Popovici, Hungaria perdus kelka regioni. Quankam l'ideo naskis cirkum grupo di intelektueli proxima al imperiestro, la propozo ne sucesis, chefe pro la explozo dil granda milito en la yaro 1914. Precize, l'unesma mondala milito eventis

La imperiestro Franz Josef la 1ma
di Austria-Hungaria
1848-1916

pro l'ocido dil arki-duko Fernando en l'urbo Sarajevo. L'asasino esis bosniana nacionalisto qua deziris la ne-dependenso di Bosnia del Austriana Hungara Imperio. Ulte, la fino di ta milito signifkis la desaparo dil imperio ipsa, pos la Kontrati di Saint Germain e Trianon, amba diktata dal vinkanta stati en la granda milito.

La desaparo dil Imperio kauzis l'aparo di nova republiki, kom Austria ipsa, Hungaria, Chekoslovakia, Ukraina, Montenegro, Rumania, Polonia e la Stato di serbii, kroati ed sloveni, pose nomota Jugoslavia. Anke naskis lore l'efemera Republiko di Komancza e la Libera Stato di Fiume. Do, la ancien ideo fondar la Unionita Stati dil Grand Austria esis remplasata da nova stati, ofte opozita un l'altri.

Apoginte antee l'ideo da Popovici, la hungara sociologo e profesoro dil Universitato di Kolozsvar, Oszkar Jaszi proklamis en la yaro 1914 la neceseso realigar chanji en l'imperiala politika sistemo. Talmaniere, lu esis favora relate la votado universal, la rurala reformado e la statale docado. Poka semani pos ta proklamo komencis l'unesma mondala milito, lore, Jaszi dis-konocigis la neceseso di universal pacu e la fondo di federuro di europana stati. Tamen, la granda milito finigis l'austriana hungara imperio e provokis la sen-dependenso dil nazioni qui antee trovesis sub l'imperiala suvereneso.

Hungaria proklamis su sendependa republiko en novembro dil yaro 1918, Jaszi esis nomizita dal nova hungariana governo kom ministro dil nazioni. Lu, qua antee manifestis su kontre la totala dispartigo dil imperio, ne esis favora nun de dispecigar la nova hungariana republiko en altra stati plu mikra. Do, lu propozis al rumaniani, chekiani, slovakiani e ruteni, sequar kom parti dil hungariana republiko, mem kun kompleta autonomeso. Ma lua propozo ne sucesis, nam en decembro di 1918 la dispartigo del imperio ed anke di Hungaria esis kompleta, pro ke ton decidis la vinkanta stati pos la unesma mondala milito.

Oszkar Jaszi
1875-1957

En la yaro 1918 Jaszi editis libro, ol esas esencala por par-komprenar lua politika ideali relate la futuro di Hungaria, la titulo dil verko esas *“Magyarország jövője és a dunai egyesült államok”* (La futuro di Hungaria e dil Unionita Stati dil Danubio). En ta traktato Jaszi apologias la idei antee propozita por la Unionita Stati dil Grand Austria, ma ye la nivelo di Hungaria, do, lu propozas fondar la Unionita Stati dil Danubio, kun la skopo favorigar la kontinueso di omna nazioni geografie ligita kun Hungaria en ta nova stato, komprenende singla stato juus politika, kultura e linguala autonomeso.

Quankam en sua verko Jaszi nur parolas pri posibla federuro cirkum Hungaria, lu ipsa agnoskas ke la ideo povus esor ampligita en la tota Europa, til l’atingo dil Unionita Stati di Europa. Tamen, lu perceptas l’ekzistanta desfacilaji por realigar ta projeto en la kontinento pos la teroroza milito jus vivita.

Segun la propozo da Janszi la autonomeso dil nazioni, qui esus parti en ta nova federuro esus kompleta, do, li trovus nul limito en sua nacional politiko, nur existus komun agado relate defenso, dogani, transporti, komerco e diplomaca relati kun altra stati.

Pri la komuna institucuri dil Danubiana Federuro Jaszi proponas asemblo ube esos reprezentata omna stati, segun la nombro di habitanti. Anke, existus judiciala tribunalo por rezolvar problemi inter l'unionita stati.

Ma, Jaszi perceptas importanta problemo en la politikala vivo dil nova stato, lore, se singla nacio havas sua propra linguo, ka povus existir komuna linguo por omni, adminime en la politika federala vivo? Oszkar Jaszi proponas solvuro: l'adopto di federala komuna linguo, dil qua lernado esus obligo por l'oficisti dil federuro.

Unesme, lu skriptis ke, forsan, ta komuna federala linguo povus esar la germaniana, tamen li anke manifestas ke ne omna habitanti dil federuro savas e komprenas ta linguo, dil qua lernado povus esar defacila. Lore, lu informas en sua libro, ke existas linguo qua povas esar parolata e komprenata pos un-monata kurso, co esas, l'internaciona linguo IDO. Do, singla stato dil federuro darfus uzar e parolar en sua linguo relate aferi nacional, ma por l'interkomprenado inter l'oficisti dil federala guvernio esus necesa konocar la linguo Ido, dil qua kursi esus konstante aranjata.

Necesesas dicar nun, ke Jaszni esis idisto. En la yaro 1913 lu, kom redaktero dil sociologista revuo *Huszadik Század* (Duadekesma Yarcento), publis en ta prestijosa universital verko, artiklo favore l'internaciona linguo. Ulte, en la yaro 1914 lu esis membro dil Direktanta Komitato di ULI, ed en 1918 lu esis nomizita honorala membro di ta internaciona asociuro.

Quo eventis relate la propozo? Nu, Jaszi ipsa agnoskis sur la prologo dil libro ke, forsan, lua ideo ne venis justa-tempe, co esas, la ideo krear federuro kun la restaji dil austrianana hungara imperio venis tarde, nam la vinkanta stati en l'unesma mondala milito ja decidis efektivigar la principo dil usana prezidento Wilson, qua asertis ke singla nacio mustu

Libro da Jaszi ube lu mencias la posible adoptar l'internaciona linguo Ido kom ofical di nova stato

havar sua propra stato. Do, pos la granda milito esus plu logika pensar ke aparus nacional stati kom Rumania, Hungaria e Chekoslovakia, e ne forta federala stato. Ulte, la soveta influado en Hungaria ja esis evidenta, nam en la monato marto 1919 la liberala guvernio sukombis al soveta komunismo, lore Bela Kun proklamis la Sovetala Republiko di Hungaria (marto-agosto 1919).

En ta yaro, mayo di 1919, Oszkar Jaszni fugis de la nova komunista hungariana rejimo. Segun lu, ta nova guvernio negis la libereso di pensado e koncienco. Post restado en diferanta landi, fine en 1925 Jaszni iris aden USA, ibe lu laboreskis kom profesoro pri Historio en la *Oberlin College* en Ohio. Lu skriptis kelka libri pri la desaparo ed ultima yari dil austriana hungara imperio.

Jaszni mortis en Ohio en la yaro 1957, desaparitis la propozo pri nova federuro en la centro di Europa, la Unionita Stati dil Danubio, ube la internaciona linguo Ido plus forta ed esenca rolo en la vivo dil administracio.

J.M.R.H.

Nova stato propozata en Europa pos l'unesma mondana milito, ube renkontrus Hungaria e cirkumanta populi. La flago aparanta esis nur propozo, nul-tempe existis ofical insigno di ta nova propozata stato.

Idala Niuzi en Hispania

ARANJADO DIL VENONTA IDO-KONFERO

Omna idisti savas ke la venonta Ido-konfero eventos en Madrid dil **22-ma (merkurdio) til la 25-ma di agosto (sundio)**. Hispan idisti ja laboras por aranjar kunveno dil idala movimento tam sucesoza kam posible. Ka Vu deziras parto-prenar? Omna esas invitata!

La konfero eventos en la «Residencia de Estudiantes» prestioza kulturala institucuro fondita en la yaro 1910. Lua sideyo trovesas sur la centro dil urbo, do, ni esos proxima al importanta muzei e vizitinda loki dil hispana chefurbo. La kosto dil restado che la «Residencia de Estudiantes» esas:

	Individuala chambro	Duopla chambro
Nur lojado	65,96 € / dio	111,44 € / dio
Lojado + ½ pensiono	84.24 €	147,99 €
(½ pensiono = 2 diala repasti)		
Lojado + kompleta pens.	96,39 €	172,30 €
(kompleta pens.= 3 diala repasti)		
Nur dejuneto	7,20 €	
Nur un dineo	14,30 €	

Saturdie e sundie la kosto dil dejuneto esas inkluzita en la lojado che duopla chambro.

Fotografuri dil “Residencia de Estudiantes”

Tot-certe la “Residencia de Estudiantes” esas apta lojeyo por ti, qui deziras parto-prenar la venonta Ido-konfero. Atingar chipa hotelo od albergo en Madrido dum somero ya esas des-facila tasko, pro co, ni pensas ke la “Residencia de Estudiantes” esas la maxim apta e ne-chera loko quan onu povus trovar. Se onu rezervas duopla chambro, singla parto-prenanto devos pagar inter 55 € (se onu deziras nur lojar ibe) od 85 € (en ca preco esus inkluzita 3 diala repasti). Vere lojar e manjar en Madrid po 85 € -o 96 se onu deziras individuala chambro- esas tre chipa, precipue dum somero.

Ma, esos necesa konocar quanta, e quala, homi deziros lojar en la “Residencia de Estudiantes”, nam ni mustas informar pri ta exakta donatajo en la duimo dil monato julio. Pro co, se Vu deziras lojar en la “Residencia de Estudiantes” dum la venonta Ido-konfero, plez informar a ni tam balde kam posible.

Programo dil Konfero.

Komprende, ankore ne esas fermita la programo dil konfero, tamen esas pre-videbla l'aranjado di:

- **Exkursi:**

Exkurso tra l'urbo Madrid per turismala autobuso

Vizito al proxima vidinda urbo, forsan Aranjuez od El Escorial

Vizito aden Muzeo

- **Deliberi e paroladi:**

Dum la konfero eventos debati e paroladi pri la idala linguo e movimento. Omna opinioni e propozi dum ta deliberi esos bonvenata, pro ke la futuro di nia linguo apartenas al parolanti. Eventos anke paroladi pri la temo “*Anarkismo e l'Idala movimento en Hispania*”. Forasan, altra pri “*L'Idala movimento e la Hispaniana Milito 1936-1939*”.

- ***Komuna dineo:***

Asistanti la konfero esos invitata parto-prenar che komuna dineo o “*idala paella*”. Lore, Hispan Ido-Societo regalos nia invitati juar saporozza hispana tipala repasto.

Lore, quon Vu vartas? Konfirmez ja vua parto-preno en la Ido-konfero dil yaro 2024 en Madrid !

Kontaktez kun: idosocietohispana@hotmail.com

Madrid vartas Tu!

Kouto Mixta

anciena “stato” inter Hispania e Portugal

Ne-preciza defino di frontiери esis, ed ankore hodie esas, motivo di granda problemi, mem di milito, dum la tota historio. Frontieri fixigita dum Mezepoko ne esis tote klara, do, stati, landi e populi luktis inter su pro ta diskutata teritorii. Rare eventis kontrea afero, co esas, teritorii obliviata sur qui nul stato pretendis realigar sua suvereneso. Komprenende, kand ico okuris, habitanti di ta teritorii profitis la situaciono, lore li prenis l'avantaji dil proxima stati ed obliviis posibla devi kom civitani di un ek ta landi.

Co okuris en “obliviita” teritorio inter Hispania e Portugal, ol esis konocata kom *Coto Mixto*, en la hispana linguo; *Couto Misto*, en la portugala; e *Couto Mixto* en la galisiana. Forsan apta tradukuro aden l'internaciona linguo povus esar Kouto Mixta.

La naracinda historio di ca mikra teritorio komencis en la 12-ma yarcento. Lore, la Kontrato di Zamora, signatita dal rejo Alfonso la 7-ma di Leon ed Alfonso la 1-ma di Portugal, definis, ulmaniere, frontiери inter amba rejii -Leon e Portugal- en Iberia Peninsulo.

Komprenende, en ta epoko ne existis exakta e fidinda mapi, do, frontiери iris tra tereni ne bone definita. Che punto dil frontiero inter amba rejii existis mikra tereno apud la rivero Salas, pri qua nul ek amba reĵo-landi proklamis sua suvereneso. Li esis tri mikra vilaji: Rubias dos Mixtos, Meaus ed Santiago de Ribuás, ca lasta esis la maxim granda vilajo dil teritorio, quankam entote Kouto Mixta apene havis 27 quadrata kilometri e cirkum mil habitanti.

Vilajeto Meaus en Kouto Mixta

Nek la leona, nek la portugala aŭtoritati atribuis a su la suvereneso dil teritorio, do, pos kelka yari, habitanti di Kouto Mixta kustumigis su esar nek leonani (pose hispani), nek portugalani; o kontree, ofte lu esis hispani e portugalani samatempe. Li povus tote libere elektar sua civitaneso e rifuzar ol irgatempe. Lore, li juis profitoza bonaji ed anke obliviar obligi. Exemple: lu ne esis obligita servar en l'armeo o pagar imposti en un od en altra stato.

Irgu darfis postular azilo-yuro, se onu deziris evitar la judicii di Portugal o di Hispania, quankam ta yuro ne existis por asasini. Ne nur sur la teritorio ma anke tra voyo existanta inter Kouto Mixta e la portugala vilajo Touré, konocata kom *privilejzita voyo*, onu juis exter-teritoriala resortiso. Do, en la regiono existis nul kontrolo, komercala od impostala, lore, habitanti di Kouto Mixta darfis vendar sua produkti en Hispania ed en Portugal sen irga taxuro, exemple tabako. Pro co, ta mikra teritorio e la privilejzita voyo esis paradizo por kontrabandisti.

Ek politikala vido-punto, singla vilajo di Kouto Mixta elektis sua reprezentanto dum tri yari. Lu esis konocata kom “*homo de acordo*” (homo dil akordo). Li, sua-foye, elektis la maxim grav autoritato, nomata “*xuiz*” (judicisto). Singla homo di akordo posedis klefo, qua povis apertar kofro, ube trovesis la maxim importanta dokumenti dil teritorio. Nuntempe ta kofro esas konservata en la kirko di Santiago de Rubiás.

Kofro dil tri klefi, ube gardesas la maxim importanta dokumento di Kouto Mixta.

Kirko di Santiago de Rubiás

En la yaro 1864, Hispania e Portugal signatis internacional kontrato por fixar definitive ed exakte sua frontiери, del rivero Minho/Miño en la nordo til la rivero Guadiana en la sudo. Lore, oni konstatis l’existo dil stranja teritorio di Kouto Mixta. Autoritati di amba stati decidis finigar ta exter-teritoriala eceptajo. Do, la regioneto dividis su inter Hispania, qua posesdeskis la tri vilajeti e Portugal, qua okupis sen-habitanta tereno en la sudo dil teritorio. Do, finis la historio di ta mikra stato qua ulfoye existis inter Hispania e Portugal.

Monumento honore dil ultima *xuiz* di Kouto Mixta: Delfin Modesto Brandón.

L'altra idala dictionario

M-osto

Suko di vitbero, pronta subisar la fermentaco alkoholifera, tre prizata da vertebrozi.

A-quar-io

Recipiente plena ye aquo ube la cifri 4 habitas felice apud aquala planti e animali.

Gi-ganto

Persono kun granda staturo, qua protektas un ek sua manui per envelopilo de felo o de texajo.

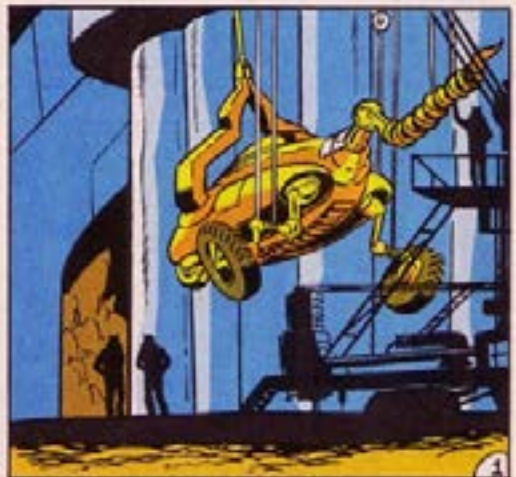
LA FOSILO

Brilanta kosmonavo jus venis de lontana stelo. Lu sputis sua interna fairo, qua levis la polvo di ta anciena planeto.

Kande la polvo fine sidis, pordo apertesis, lore li ekiris, vestizita su per skafandro, unesme aparis l'arkeologi.

Pose aparis la mashini ed aparati, omno quon lu bezonis por l'explorado.

E l'exploro komencis. Li truzis la mortinta Balde, omno haltigis su. Mashini silencis. planeto. Onu uzis potenta pikili por trairar Arkeologi trovis grand osto fosiligita. strato di lavao pos altra.

Ka tre
anciena?

Plu evoza kam
la maxim anciena
restaĵo en nia
planeto.

Li exploris profunde la deskovraĵo.

Do, nia teorio esas
justa. La vivo ne
komencis en nia planeto.
L'unesma vivanta enti
naskis en altra planeto,
forŝan en tre fora galaxio.

Juste, hike!

Yen la peroneo di
granda kreuro. Ol
esis tam granda kam
du-foje nia navo.
Grandioza deskovro!

E lu
viveskis
kande nia
planeto
ankore ne
existis.

Durigez la trairado.
Ni devas trovar la
tota skeleto.

Yes, ni devas
rikonstrukt-
tar ol
komplete.

**Do, pokope la pikili trovis plu e plu osti.
Balde, la rikonstruktado dil kompleta skeleto
komencis.**

Altra membri dil navo astonesis pro la deskovro.

Profesoro, pro quo
tanta tumulto pro ta
osti?

Kapitano, kande ni finos
la ri-konstruktado dil skeleto
ni esos avan kreuro qua
existis ante kam
nia planeto.

Kuriozeso dil kapitano duris.

Ka co signifikas ke ta kreuro vivis kande nia planeto esis apene gasoza globo?

Totcerte! Pluse, nia teorio dicas ke hike trovesas la origino dil vivo, di omna vivanti.

Ma, qualmaniere la vivo arivis aden nia planeto?

Pro spori! Forsan en ta planeto eventis granda geologiale chanji, e la lavao lانسis vivanta spori aden la spaco.

Co signifikas ke extraordinara vulkanala kataklismo okuris ante milioni de yari.

Sur la lasinta stoni trovesis vivanta spori qua ul-foye arivis aden nia yuna planeto, lore ne-vivanta globo. Do, oli esis meteori fairatra ma plena ye vivo.

Oli bezonis nur sulo, suno ed aquo por jermifar e...

l'evoluciono komencis!

Ta un-celula enti developis su til l'aparo di mult-celula organismi. E yen ni.

La kapitano atencoze vidis la vertebrala kolono, quan arkeologi sorgeme rekonstruktis.

Do, onu povus dicar ke ta kreuro esas nia precedanto.

Yes, ta kreuro esis parto dil vivo dil planeto.

E nia vivo ipsa komencis en ca planeto, do, lu esas nia mult-distanca preavo.

Ka la kataklismo, quan vu mencionis, esis la kauzo dil morto dil planeto?

Forsan. Vivo hike des-aparis e pose vivo aparis en nia planeto.

Profesoro, ka la tota vivo dil galaxio naskis hike?

Ne, totcerte hike vivo komencis per l'arivado di spori de altra planeto dil galaxio. Semblas esar eterna ri-komenco.

Quale sen-cesa kateno.

Yes! Sen-cese.

Ta kreuro esis enorma, ka ne?

Yes, ni kalkulis ke lu esis tre granda, quale du-foye nia kosmonavo.

Do, quon vu facos kande la skeleto esos komplete ri-konstruktita?

Ni decidis pozar granda peco di stofu kun haro sur la skeleto. Lore, ni komprenos quale esis la kreuro exakte e precize.

Esos interesanta vidar ol.

Singla-die arkeologi adjuntis nova trovita osti. Dum-nokte li ri-venis aden la kosmonavo ed en la sequanta dio la laboro duris. Pokope la skeleto semblis esar kompleta.

Pose, l'arkeologi kovris la ostaro per granda peci de stofo.

Ta artificala pelo helpos komprenar quale esis la kreuro.

Yes, totcerte pelo e haro kovris la osti.

Yen marveloza arkeologia trezoro. Multa ciencisti di nia planeto venos hike por observar e studiar la kreuro.

Lu esas tre granda!

Fine, la peci de stofo kovris la tota skeleto.

Profesoro, ka Vu pensas ke lu esis inteligenta?

Tote ne! Videz ke lu marchis quadripede.

Ultre, lu ne esis kapabla pravigdar la destrukto dil planeto.

Ka lu ne responsis pri ta katastrofo?

L'arkeologo e la kapitano ri-venis aden la kosmonavo.

Me pensas ke ne. Me reale ne savas quo eventis..

Ka la kreuro produktis ol ?

Ne, lu ne esis inteligenta, ma forsan altra kreuri favorigis la kataklismo.

Forsan, uldie ni trovos restaji di inteligenta kreuri.

En la kosmonavo la kapitano e l'arkeologo deprenis sua skafandri.

Nun li aparis kom la evolucionuri di ta spori qua falis adsur antee ne-vivanta planeto.

Esez pronta! Ni foriras.

Regardez!

Yes, anke me pensas ke ta vizajo volas esprimiar ulo perturbanta.

Ibe restis la kreuro, sorgeme ri-konstruktita, quadripede sur sua mortinta mondo.

Lua vizajo!

Yes, semblas ke lu ploreskas.

L'ultima impulso

Me ne memoras quo eventis hierie nokte. Nur, kande me decidis asistar festo kun kelka amiki, sen-dubite la festo plu-longigis su til tarda hori. Me anke memoras ke ni decidis enirar aden automobilo por durigar nia krapulado altraloke. Ulu parolis pri l'ebrioso dil duktisto, ma ni omna ridis, la voyajo esus tre kurta. Pos kelka minuti en la vehilo, me vidis blindiganta lumo avane, samtempe me askoltis granda bruiso. De-lore me dormas, forsan me sonjis ca stranja kombinuri e posible me esas nun en mea lito.

Ma reale, me ne kredas lo. Mea hemo ne esas tante kolda e mea lito ne esas metalatra. Me povas vidar nulo, ma me kredas ke me esas nuda. Ka me esas en lito kun ulu? Me ne savas, me ne povas apertar mea okuli, ma me sentas nul respirado apud me.

Me volas staceskar, tamen me ne sucesas. Forsan, l'alkoholo e la drogi, quin hierie nokte me prenis, kulpas pri to. E pro quo me sentas ca koldeso, ca solitareso e precipue ca silenco? Nul lumo existas cirkum me. Me ne povas apertar mea okuli, ma me, tra mea papelbri, nur vidas obskureso. Me vartos til kande ca hororoza sento foriros de me.

Mea buko saporas bitre, l'odoro quan me olfaktas aspektas quale medikamenti en hospitalo. Pasis kelka hori ed ulo chanjis. Me ankore ne povas apertar mea okuli, ma me nun sentas lumo en la chambro. Me ank askoltas metaloza bruise, semblas ke instrumenti shokas un kun l'altri. Me nun ne esas sola, trovesas ulu apud me, nam lu par-desvestizis me. Forsan me pasis kun lu la pasinta nokto e lu deziras amarar me.

Ma, co ne esas amoro, me sentas profunda doloro. Ulspeca pikilo skrachas mea pelo, tamen me ne povas kriar. Me askoltas sen-senca vorti: *shoko, sternumo, frapo, hemoragio*. Mea doloro duras, me jus sentis pikanta e kolda doloro de mea pektoro til ventro, tot-certe sango fluus, nam me sentis lua varmo sur mea korpo.

Ma, me ne povas kriar, mem ne balbutar. Mea muskuli semblas esar atrofiata. Me volas movar me, ma me ne sukcesas, Duras l'askoltado di stranja vorti en ca kolda chambro, nun: *kosti, rupturi, pulmoni*.

Me palpas kelka kozo an mea dextra manuo. Ol esas metala, lua koldeso jenas me. Me volas pulsar ol, ma me esas tre debila. Me pulsas ta kozo, forsan mea ultima impulso pos nokto di alkoholo e drogi.

Me askoltis bruisego kande multa metala instrumenti falis ad-sule. Subite, me ja ne sentas metala pikilo sur mea pektoro. Me nur audis astonanta krio di ta qua akompanis me che la chambro. Me ne povas vidar lu, ma me askoltis:

- *Doktoro, doktoro! Venez quik aden la chambro di autopsii. La korpo jus sendita ancor es vivanta.*

J.M.

Lasta libri en Ido-linguo

ILA PROFETO

Famoza verko da Khalil Gibran, tradukita a plu kam 100 linguo ed anke nun aden Ido-linguo da Partaka.

La libro esas legebla che la retsituo

https://archive.org/details/ila_profeto

Editorio Sudo 2023. 75 p. (pdf-edituro).

ANKE LU DARFAS

Kin erotika rakonti en Ido da Gonçalo Neves, ilustrita dal autoro per artificala inteligenteso, Editorio Sudo, 2022. 65 p. (pdf-edituro).

Libere legebla che la ret-situo:

https://ia600506.us.archive.org/34/items/anke_lu_darf/Anke%20lu%20darfas.pdf

PLU MULT AERO

Kolekturo de 35 original Ido-poemi da Gonçalo Neves.

Editorio Sudo, 2023. 68 p. (pdf-edituro).

Libere legebla che la ret-situo:

https://archive.org/details/plu_mult_aero

Gramatikala Pagino

Hablemos de cómo indicar los lugares

Vamos a imaginar en este número que tenemos el objeto que hay a la derecha en la mano, *busolo* = brújula, porque hoy toca aprender cómo nos referimos a designar lugares y direcciones, es decir vamos a aprender cómo decir “dónde, aquí, allí, a la derecha, a la izquierda”, etc.

La pregunta básica la formamos con:

Ube esas.....? (¿Dónde está.....?)

Una respuesta también básica sería:

.... *esas ibe* (si el objeto no se encuentra cerca de quien habla)

.... *esas hike* (si el objeto está próximo a quien habla).

Veamos algunos ejemplos:

Ube esas l'arboros? L'arboros esas ibe →

Ube esas la libro? La libro esas hike. →

Ube nos sirve no solo para conocer dónde se encuentra algo, sino también de dónde viene o hacia dónde va, aunque en estos casos usaremos *Ad-ube* y *De-ube*.

Ad-ube tu iras? ¿Adónde vas?

Mi iras aden Madrid por parto-prenar l'ido konfero.

Voy a Madrid para participar en la conferencia de Ido.

De-ube vu venas? ¿De dónde viene Usted?
Me venas de Portugal. Yo vengo de Portugal.

Ube no lo utilizamos solo para hacer preguntas, sino que también puede usarse como relativo, siempre que nos refiramos a un lugar, básicamente tiene el mismo uso que el español “donde”. Ejemplos:

L'urbo ube tu naskis ne esas tre granda.
La ciudad donde naciste no es muy grande.

L'urbo ad-ube tu voyajas ne esas konocata.
La ciudad adonde viajas no es conocida.

L'urbo de-ube tu venas esas mikra, me ne sucesas trovar ol sur la mapo.
La ciudad de donde tu vienes es pequeña, no consigo encontrarla en el mapa.

Usemos ahora *ube* con otros verbos:

Ube trovesas la kirko? ¿Dónde está la iglesia?
Ube situesas l'universitato? ¿Dónde se sitúa la universidad?

L'universitato situas su fore de l'urbo.
La universidad se encuentra lejos de la ciudad.

situar su = situesar (se sitúa)

Ya hemos visto que las respuestas básicas serían:

Hike (hik): se traduce por aquí.

Ibe: allí.

Pero hay otras posibles localizaciones, pasemos a verlas.

• **For / For de**

Mea fratulo habitas for de mea hemo
Mi hermano vive lejos de mi casa.

Tu povas promenar sola, ma ne irez for.
Tu puedes pasear solo, pero no vayas lejos.

Ube? Hike / Ibe

Ad-ube? ¿A dónde? / De-ube? ¿De dónde?

• **Proxim / Proxima a / Proxime**

Ad-ube tu voyajos la venonta somero?

¿A dónde viajarás el verano que viene?

Me ankore ne savas lo, ma me deziras voyajar proxime.

No lo sé todavía, pero deseo viajar cerca.

Me ja savas lo, me vizitos mea matro, qua habitas proxim mea hemo.

Ya lo sé, visitaré a mi madre, que vive cerca de mi casa.

• **Dextre di / Sinistre di**

Mea domo trovesas dextre dil automobilo e sinistre dil arbor.

Mi casa se encuentra a la derecha del automóvil y a la izquierda del árbol.

• **Interne di**

Jules Verne skriptis bela libro, qua rakontas extraordinara voyajo interne di Tero.

Julio Verne escribió un bello libro, que cuenta un viaje extraordinario al interior de la Tierra.

• **Extere di**

Okuris tertremo e la habitanti dil urbo situesis extere dil konstruktaji.

Tuvo lugar un terremoto y los habitantes de la ciudad se situaron en el exterior de las construcciones.

• **Supre di**

Tua kato sempre dormas supre dil tegularo.

Tu gato siempre duerme encima del tejado.

• **Infre di**

Kande mea hundo timas, lu dormas infre dil tablo.

Cuando mi perro tiene miedo, duerme debajo de la mesa.

• **Latere di**

La katedralo trovasas latere dil komon-domo.

La catedral se encuentra a un lado del ayuntamiento.

Pero ojo, *latere di* no necesariamente se refiere a cercanía, sino a que algo se encuentra a un lado. Para indicar cercanía usaremos *apud* o *an*, dependiendo de si se está junto a algo, o se está pegado a algo.

• **Avane di**

Multa policisti situeis avane dil parlamento por protektar ta loko.

Muchos policías se situaron delante del parlamento para proteger el lugar.

• **Dope di**

La biblioteko situas su dope dil komon-domo.

La biblioteca se sitúa detrás del ayuntamiento.

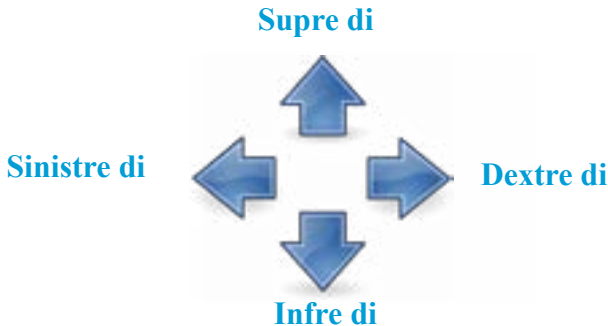
• **Cirkum**

La geyuni sideskis cirkum granda fogo

Los jóvenes se sentaron alrededor de una gran hoguera.

Ube esas la geyuni? Li esas cirkum fogo.

Y para terminar vamos a ver algunas palabras que se forman con *UBE* y que también dan una idea de lugar.

Nulube en ningún lugar.

Nulube tu trovos saporozza pano tante chipa

En ningún lugar encontrarás un pan sabroso tan barato.

Ulube en algún lugar.

Me lasis la libro ulube, ma nuntempe me ne memoras lo.

Dejé el libro en algún lugar, pero ahora no lo recuerdo.

Irgube en cualquier lugar.

Irgube tu voyajos tu trovos bon amiki parolanta l'internaciona linguo.

En cualquier lugar donde viajes encontrarás buenos amigos que hablan la lengua internacional.

Todos estos compuestos de “ube” pueden sustituirse por “loke”, usando la vocal “a” como medio de unión, así:

nulaloke ulaloke irgaloke

Humuro

En l'examen por atingar Diploma pri Savo di Ido.

- Ka Vu parolas sat bone la linguo?

- *Preske perfekte! Me par-lernis ol kande me esis infanto.*

- Nu, dicez frazo kun la vorto “Kin”.

- *God save the Kin!*

Nia Pioniri

Linguo internacia

CAMILO PALMEIRO FERNÁNDEZ, la galisiana docisto.

Onu ja dicis sur altra numeri di nia revuo, ke l'interna milito di Hispania tragedie interruptis la laboro dil idistaro en nia lando. La milito cesis bruske la difuzado dil internaciona linguo en nia lando, ma la maxim mala rezultajo esis la morto di multa idisti, altri mustis exilar su de Hispania. Lernanti di Ido esis, generale, progresema homi, ma la rebela militisti e la kunlaboranta politikisti esis tote kontrea ad irga progresema idealo.

Un ek ta homi esis Camilo Palmeiro Fernández. Lu naskis, cirkum la yaro 1910, en A Alberguería, mikra vilajo dil municipo Villar del Barrio en la provinco Ourense (Galisia). Pro sua tre modesta origino, lu ne povis asistar skoli superiora, tamen lu esis tre ingelidenta e, malgre la fakto ke lu ne studiis en la universitato, lu komencis laborar kom docisto en la vilajeti Corzos e Prada, dil municipo A Veiga, ank en Ourense.

En l'olima Hispania, docisti laboris en ofical skoli, qui situs su en sat granda vilaji, ma che la maxim mikra vilajeti laboris homi sen ofical titulo di docisto, ma kun sat konoci por instruktar infanti. En Corzos, lu habitis che familiano di Clemente Vidal Fernández, qua prezidis la sinistrala politikala partiso

Vilajeto Corzos en Ourense (Galisia)

Sendubite, amba homi sequis politikala ideali. Do, li, helpata da altra docisti, esis l'unesma homi qui enduktis republikana e laikala idei en la vilajo A Veiga. Tamen, onu devas avertar, ke la rurala galisiana socio esis tre konservema e tre influita dal religio. Do, multa homi ne estimis docisti kun ta nova idei.

Reklamo pri idala kursi, ofte aparanta sur hispana jurnali dum la 3-ma yardeko.

Nam homo kun progresema social ideali, ank ek l'internaciona vido-punto, Camilo Palmeiro interesis su pri la lernado di internaciona linguo, tale, lu sequis koresponda kurso dil Hispan Ido Societo. Ta asociuro ofte aranjis kursi dil linguo, quan oni diskonocigis per preske omna jurnali en Hispania. Lore, Camilo Palmeiro Fernández obtenis diploma pri lerno dil linguo Ido en la yaro 1936.

Ma, en la monato julio di ta sama yaro, la hispan armeo, qua trovesis en la nordo di Afriko sub l'impero dil generalo Franco rebeleskis su kontre la guvernio dil Republiko. La 12-ma di agosto di 1936, Camilo, konocata pro sua progresema ideali ed anke pro sua amikeso kun Clemente Vidal, esis arestata en sua propra hemo. Lu esis transportata aden A Veiga, ibe municipa jendarmo, pos vidir l'arestita docisto, dicitis: *Yen importanta komunisto, qua devas des-aparar.*

Pose, lu esis transportata aden la vilajo Viana del Bollo, ibe lu sufris tormenti. En la sequanta dio, la 13-ma di agosto, granda kamiono vehigis lu, ed altra 30 homi, til ponto super la rivero Bibej. Ibe, omni esis situata un an l'altri e, pos rapida e kontinua pafado, la korpi di ta homi, anke Camilo Palmeiro, falis aden la rivero e des-apis.

Mortis kultivata homo, sen-fatigata docisto ed Idisto. Lu ne esis l'unika ido-parolanto qua mortis dum ta milito. Ni obliviez nulu!

Ni parolez pri:

Pluvar

PLUVAR: Aludante la aquo-vaporo di la nubi, kondensesar e faltar gutope.

Vorti e frazi en la hispana linguo e tradukuro aden Ido relatanta a PLUVAR:

- Lluvia: **Pluvo**.
- Paraguas: **Parapluvo**.
- Sirimiri: **Pluveto**.
- Agua de lluvia: **Pluv-aquo**.
- Estación de las lluvias: **Pluv-sezono**.
- Empezar a llover: **Pluveskar**.
- Canalón para la lluvia: **Pluv-kanalo / Pluv-tubo**.
- Lluvia convertida en hielo en el suelo: **Frostopluvo**.
- Arco iris: **Pluv-arko**.
- Calarse hasta los hueso: **Imbiba su til l'osti**.
- Pluviometro: **Pluviometro**.
- Lloviznar: **Nebul-pluvar / Pluvetar**.
- Diluviar: **Pluvegar**.
- Chubasquero: **Pluv-mantelo**.
- Gotas de lluvia: **Pluvo-guteti**.
- Tarde lluviosa: **Pluvoza vespero**.
- Nunca llueve a gusto de todos:
Ne omni recevas plezure la pluv-aquo.
- Si quieres ver el arco iris tendrás que soportar la lluvia:
Se onu deziras regardar pluv-arko, necesas suportar antee la pluvo.
- La lluvia comienza con una sola gota:
Pluvado komencas su per un sola guto.
- A mala lluvia buen paraguas.
Kontre mala pluvo, bon parapluvo.
- La lluvia en Sevilla es una maravilla.
Pluvo en Sevilla, marveloza e jentila.

Hispana Literaturo

JOSÉ DE ESPRONCEDA (1808-1842) esis hispana poeto e jurnalisto. Lu esas un ek la maxim importanta poeti dil unesma yari dil romantik epoko en Hispania.

Sendubite, *La Kansono dil Pirato* esas lua maxim konocata poemo. Hike, lu kantas la libereso dil pirati en mondo ube nur regas legi e sociala konvencioni. Ulte, onu devas dicar, ke ante multa yari skolani en Hispania devis lernar e recitar ta poemo.

José de Espronceda
1808 - 1842

LA KANSONO DIL PIRATO

Kun dek kanoni singla-flanke,
la vento pulsant seglaro,
quike flugas sur la maro
bela navo bringantin' .
Pirata navo nomita
La Timinda, pro sua audac',
che omna marala surfac'
timata, mem en la mondo-fin'.

Luno sur la maro brilas,
en la telo jemas vento,
e livas en dolc movimento
ondi arjentea e blu';
e regardas kapitan' pirato,
kantant che la pupo dopa,
ibe Azia, hik Europa,
ed avane Istambul:

« Navigez, mea brava brigo,
kun kurajo,
nam nul enemika obligo,
nek brizo, nek vento povoz
chanjar tua rumbo povos
nek haltigar tua vojajo.

Duadek kapturin
ni ja cernis
ube guberniis
antee rej',
e quik submisiss
sua labari
cent navari
avan mea ped'.»

Nam, mea navo es mea trezoro,
liberes' mea kompan',
mea lego, la forto e la vento
e mea unika patrio l'ocean'.

«Ibe aranjas milit' kruela,
blinda reji
por tero-pecon konquestar;
ma, hik omnon me posedas
nulu mea aspirin impedas,
ne existas legi che la mar'.

E ne esas plajo,
irgakaze,
nek bela flag'
splendida,
qua ne esas avida
ye mea forto
e suporto
di heroal ag'.»

Nam, mea navo es mea trezoro,
liberes' mea kompan',
mea lego, la forto e la vento
e mea unika patrio l'ocean'.

Kande «Yen Pirati!» es askoltata
kompatinda
omni jiras e konstatas,
ke li nur povas fugar;
nam me regas omna mar'.
e mea furio es timinda.

Ek kaptaji
me disdonas
quon on bezonas
egal-part';
me nur gardas
kun pieso
la beleso
sen kompar'.

Nam, mea navo es mea trezoro,
liberes' mea kompan',
mea lego, la forto e la vento
e mea unika patrio l'ocean'.

Super me, morto-puniso!
ma, to ne es grav';
restez apud me la fortune,
e qua por me volis ta destino,
forsan trovos fatal fino,
sur la bordo di sua nav'.

E se me mortas,
quo esas vivo?
Perdita jam kande me luktis
e l' kateni
di sklavo
quale bravo
me destruktis.

Nam, mea navo es mea trezoro,
liberes' mea kompan',
mea lego, la forto e la vento
e mea unika patrio l'ocean'.

Mea prizata muziko
venti del nordal regioni,
la bruiso dil timant enemiko,
la kordi brandisanta,
la nigra maro bramanta
e la pafado dil kanoni.

E dil sturmo
la sonora violento,
e la vento
bramant,
ma kun kontento
me jacas,
kande men embracas
la mar'.

Nam, mea navo es mea trezoro,
liberes' mea kompan',
mea lego, la forto e la vento
e mea unika patrio l'ocean'.

Bon Apetit !

Hanyunet-karno esas la bazo di multa andaluziana recepti, precipue nam ol ne esas tro chera karno. Do, ofte ca karno aparis sur la tabli di omna familii, ad-minime okazione di specala dii. Existas centi de stili por koquar hanyunet-karno, la sequanta recepto, quan ni prizentas hodie, nomesas **“Hanyunet-karno segun la maurala stilo”**, quankam ni ne savas kad ol aparis dum la restado en Hispania da mahomedani dum ok yarcenti (711-1492). La nomo “mauro” referas al mahomedani habitanta en la nordo di Afrika.

Yen l'ingredienti por 2 personi:

2 onioni

Hanyunet-karno (5 peci)

Oliv-oleo

Aquo

Sikigita vitberi (10 grammi)

Lauro

Salo

Mandeli 20 grammi

4 sikigita pruni

8 nigra olivi

Muskado ½ kulieredo

Cinamo ½ kulieredo

Kariofilo

Ovo harde koquita

Recepto:

1) Sen-sheligez e dis-pecigez l'onyoni. Pozez oli aden padelo, ube onu varsis antee oliv-oleo. Adjuntez anke lauro-folio. Pos kelka minuti, kande l'onyoni esos poke fritita, pozez la karno.

2) Fritez, poke, la karno, til la momento kande ol esas oratra. Adjuntez mandeli, sikigita pruni, sikigita vitberi e nigra olivi.

3) Pos 2 o 3 minuti, adjuntez cinamo, muskado, kariofilo e salo. Varsez aquo (0'10 - 0,15 mililitri). Koquez omno dum 15 ye mi-intensa fairo.

4) Pos 15 minuti, adjuntez ovo harde koquita. Koquez omno dum plusa 15 minuti o til kande la karno aparos sat mola.

5) Ne pozez quik la disho aden la plado. Ol devas repozar en la padelo super la fairo extingata dum kelka minuti.

... E BON APETIT' !

Vortala Distraktilo

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2							■	
3					■			
4							■	
5						■		
6		■						
7			■			■		
8								

1. Homo-voco, inter tenoro e basvoco.
2. (Sen la lasta vokalo) Ento organizita qua povas sentar e movar su ■
Sur la norvegiana automobili.
3. Ligno-peco quan onu muntas sur la kapo di la bovi e per qua onu
jungas li duope ■ Ca kozo.
4. (Inverse) Statuo di qua la dimensi oni esas grandega. ■ Finajo dil
pluralo.
5. (Inverse e sen la lasta vokalo) Substanco nutritiva di ula grani de
cereali, pulverigita. ■ (Sen la lasta vokalo) La genitoro di un di la
genitori di la persono.
6. Sur la hispaniana automobili. ■ (Inverse) Asociuro.
7. (Inverse) sufijo por indikar mikreso. ■ Sur la automobili di Trinidad
e Tobago. ■ (Inverse) Partikulo avan substantivo.
8. Relate fenomeno qua konsistas ye la diplacesi qui eventas de ca a ta,
ek du liquidi di qui la koncentreso-grad i interdiferas, tra parieto
mimpermeabla.

- A. Lamo de stalo qua, ajustebla segunvole ye la pinto di la fusilo.
 B. Orifici extera di la rektumo ■ Sufixo qua indikas la qualeso.
 C. Precizeso, strikteso, extrema. ■ Sur la automobili di Malta.
 D. Ta, qua ocidas sakrifike por satisfacar la deajo.
 E. Abreviuro dil persono o kozo, qua maxime distas de ta qua parolas.
 ■ (Inverse) texuro ek lano, silko, filo, e c., de qua onu facas vesti.
 F. (Inverse) Prefixo ciencala. ■ Finajo dil pluralo. ■ Unesma litero.
 G. Finajo por indikar la komplemento direta, se necesas indikar ol.
 ■ En la automobili di Kuba. ■ (Sen la lasta vokalo) Singla de la naracuri pri la eventaji di la yaro.
 H. (Inverse) Sedimento quan lasas la aqui kande li retroiras.

Solvuri dil pasinta numero

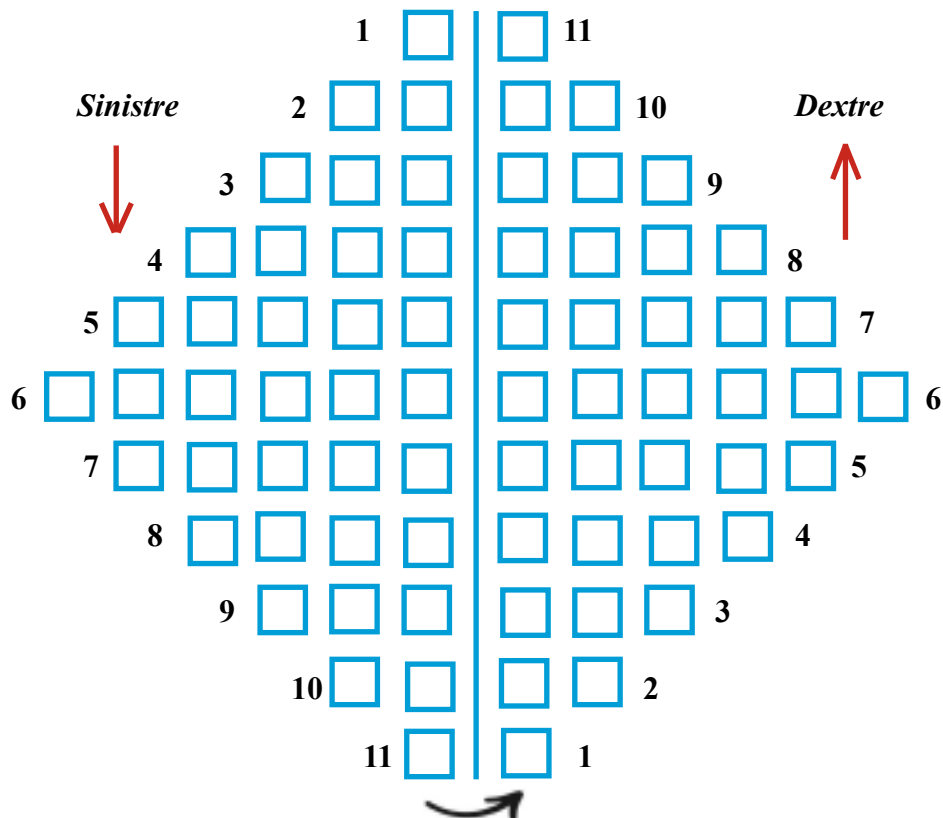
H	I	S	P	A	N	I	A
I	D	E	A	L	O	■	P
S	O	R	C	A	R	■	U
T	■	P	I	■	I	O	D
O	R	E	F	N	O	K	■
R	A	N	I	■	■	U	L
I	■	T	S	■	A	P	I
O	R	O	T	I	N	O	M

Solvo dil rebuso: ANAGRAMO

Litero A trovasas apud kontigua gramo. Do: An A gramo = Anagramo
 Anagramo es vorto formacita ek la transpozado di la literi di altra vorto.
 La paro anagramal propozata en la defino esas TRENO - RENTO

**Solvis la vortala enigmi nia braziliana amiko MIGUEL BENTO,
 lu recevos bela donaceto.**

Vortala Rombo

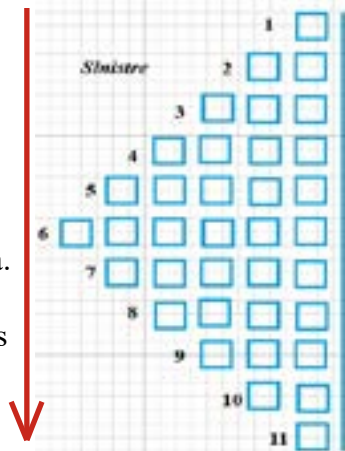

Quale solvar la *vortala rombo*.

- Lektez la defino di singla lineo. Komencez per la lineo ad-sinistre 1.
- L'unesma lineo ad-sinistre komencas su per un-litera vorto.
- La lineo 2 ad-sinistre uzas ta litero ed altra plusa por formacar nova vorto, por savar qual vorto esas, lektez la defino di singla lineo.
- La lineo 3 ad-sinistre adicionas nova litero e formacas nova vorto, simple lektez la defino. Same, relate la linei 4, 5 e 6 ad-sinistre.
- Por formacar la vorto dil lineo 7 ad-sinistre sustracionez un ek la literi dil lineo 6, same okazione dil linei 8, 9, 10 e 11 ad-sinistre.
- La lineo 11 esas un-litera vorto.
- Lore, ni iras aden la dextra flanko. Interne dil quadrato 1 ad-dextre aparas un-litera vorto.
- Adicionez nova literi por la quadrati 2, 3, 4, 5 e 6 ad-dextre.
- Pose, sustracionez un litero en la linei 7, 8, 9, 10 e 11.

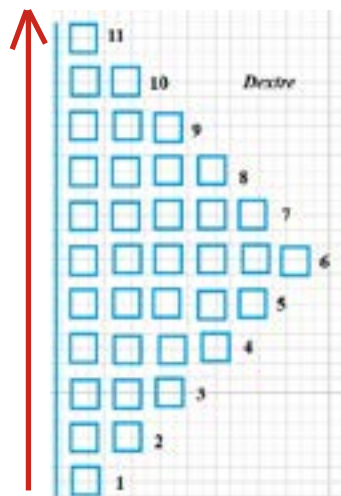
Defini dil sinistra mi-rombo

1. Rondatra vokalo.
2. Interjeciono uzata por enunciar ke kozo ne esas tala.
3. Pronomo personala nedefinita, uzata por indikar un o plura personi ye maniero tre generala.
4. Satelito qua jiras cirkum la Terglobo.
5. Mikra tubo qua, cirkumata ek oro od arjento, esas uzata por fabrikar texuri brodita ek ta briloza metali.
6. Parto di maro, poke profunda, inter insuleti.
7. (*memorez nun sustracionez un litero del lineo 6*).
Korpo longa, karnoza, moviva, qua esas en la kavajo boka.
8. Rapt-ucelo jornala.
9. Apendico quan havas, an singla flanko di sua korpo, la animali qui povas flugar.
10. Pronomo qua reprezentas fakto o propoziciono,
11. Kemiala simbolo dil oxigeno.

Defini dil dextra mi-rombo

1. Un ek la kin vokali.
2. Konjunciono qua indikas alternativo.
3. Internaciona linguo.
4. Signo vizajala di gayesko subita.
5. Exhaluri qui impresas partikulare la olfakt-organo.
6. Subisa senti laceranta de ula standi morbala qui afektas la korpo.
7. (*memorez nun sustracionez un litero del lineo 6*)
Figuro, qua reprezentas deo o deajo, e qua kultesas.
8. Profunda antipatio.
9. Tempo-quanto qua fluas inter du pasi da Suno.
10. Konjunciono, uzata por konduktar la konkluzo di lo preiranta.
11. La quaresma vokalo.

Recursos en Internet para el aprendizaje y perfeccionamiento de la Lengua Internacional Ido.

Métodos para aprenderlo:

<http://kanaria1973.ido.li/idohispania/k00.html>

<http://kanaria1973.ido.li/publikaji/curso2.pdf>

Kompleta Gramatiko Detaloza: <http://kanaria1973.ido.li/krayono/kgd.pdf>

Diccionarios:

Español / Ido: <http://kanaria1973.ido.li/krayono/dicespido.html>

Ido / Español: <http://kanaria1973.ido.li/krayono/dicidoesp.html>

Français / Ido: <http://lavaleo.tripod.com/francaisido.html>

English / Ido: <https://www.idolinguo.org.uk/idendyer.htm>

Diccionario de la 10000 Radiki di la linguo universala Ido da Marcel Pesch: <http://www.ido.li/vortari/radikaro.pdf>

Páginas en Internet:

Uniono por la Linguo Internaciona Ido: <http://www.uli-ido.ovh/>

Germana Ido Societo: <http://www.idolinguo.de/index.php>

Ido-France: <http://www.ido-france.ovh/>

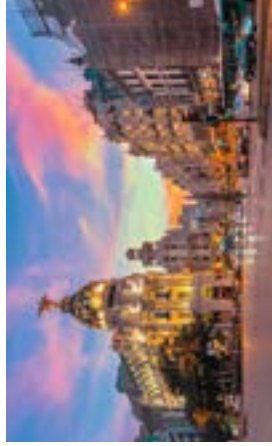
Nord-Amerikana Ido Societo: <http://web.archive.org/web/20120304005328/http://idomondo.org/>

Múltiples recursos en Ido: www.ido.li

Wikipedia en Ido: <https://io.wikipedia.org/wiki/Frontispico>

Pordego di Alcalá

Strado Gran Vía

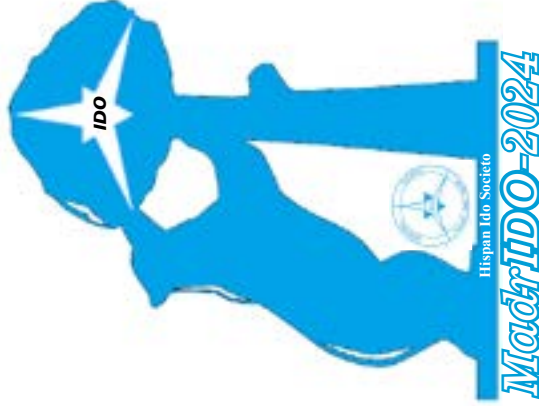
Placo Mayor

Fonteno di La Cibeles

Egipziana Templo di Debod

Pikturo Gernika da Pablo Picasso

Muzeo El Prado

Madrid vartas tu!